

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési díj:	
Egész évre	4 ft.
Félévre	2 „
Negyedévre	1 „

A társulat minden rendű tagjai
a lapot tagdíjaikért kapják.

—
Kéziratok nem adatnak vissza.

A lap szellemi részét illető cikkek a szer-
kesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénz-
tárnoki —, az esetleges reklamációk pedig a
kiadóhivatalnak küldendők.

Néppárt Erdélyben.

Országszerte folyik a néppárt szervezése. A megindult mozgalom, mint hatalmas folyamok áradatja, borul a szabadelvűség mezőire. Rövid idő alatt akkora eredmény, melyhez foghatót nem mutat sem az osztrák, sem a belga, sem a bajor katolicizmus modern története. A mily gyors volt Szent István idejében az evangelium terjeszkedése magyar földön, ép oly rohamos ma is, a második ezer évnek kezdetén, a keresztény eszmék térfoglalása.

Folyó év január 28-án indult meg a nagy akció, midőn az Eszterházi-palotában egybegyűlt háromszáz magyar bátor elszántsággal mondotta ki a védelmi harez sürgős felvételét. Hozzá is láttak a munkához, Eszterházi és Zichy főurak, Hornig és Steiner püspökeink vezérsége alatt. Az eredmény pedig órási. Még az ostobák sem hiszik többé, hogy a magyar néppárt csak fantom, mely a levegőben lebeg.

Zala, Vas, Veszprém, Fejér, Sopron, Moson és Győrme gyék javarészb en néppártiak; Pozsony, Nyitra, Trencsén, Liptó, Ung, Szepes és Zolyom megyék pedig néppárti zászlók alatt adják meg nemsokára az uralkodó rendszernek a kegyelemdőfést. Szolnok, Baja, Szabadka, Csongrád, Kecskemét alföldjein is hódít a program oly gyorsasággal, hogy a szélsőbal forradalmárait pokoli őrzöngés fogta el, a kormánypárt helótái pedig a legdurvább és legerőszakosabb abszolutizmus mentődeszkáiba kapaszkodnak. De hát a lavinát feltartóztatni nem lehet. Ha megindították, számoljanak vele. A ki azt hiszi, hogy a néppártot szuronyokkal megsemmisíthetik, az a Dunántul és felvidék népét nem ismeri.

Lelküink örvend az elért sikereknek. De örömmünket megzavarja az, hogy Erdélyt nem látjuk a harezolok táborában. Mindenfelől az élet és tevékenység hírei jönnek, csak a szabad Székelyföldről hall-

gat a krónika. Egy év óta várjuk, lessük az órát, mely a székelyföldi néppárt megalakulásának hírével köszönt be hozzánk, de fájdalom, reményeink nem váltak be. Pedig esküt tettünk volna rá, hogy a néppárt eszméje, melyet a nagy Dunántul vetett fel, egy erős ugrással hozzánk csap át selőször is a Székelyföldet lobbantja lángra.

Mintha csak bezárták volna a templomokat s a nép elvándorolt volna otthonából, mintha börtönökben sinylődnének papjai egytől-egyig, — oly életelen csend van mindenfelé.

Keserü szívvel konstatáljuk e mély hallgatást, de az okát nem tudjuk megtalálni. Mert a mit menteségül lehetne felhozni, az nem a komoly megfontolás, nem a férfias elhatározás, hanem egyszerűen a naiv, hátortalan lélek érvelése. Igaz, hogy nincsenek a Székelyföldön kath. főurak, kiket az anyagi függetlenség és szellemi erő egyebütt vezérségre praedestinál. De hát Lőcsén, a liberalis Csákiak főfészkeében, mágnásainknak köszönheti-e Zelenyák megválasztását? Vajjon Csáktornyán az arisztokraczia beavatkozása teremtette-e néhány nap alatt azt a néppárti tábor, melyet csak 76 szavazatnak jogtalan elkobzása ütött el a győzelemtől? Mindkét helyen a nép és a papság ügybuzgóságának köszönhetjük az eredményt. Azt sem szabad elteledniünk, hogy a széppességi papok javadalmazása hazánkban a legsilányabb.

A hol van kath. arisztokraczia, ott a néppárt megalakítása kétségen kívül könnyebb, de csak azért, mert van egy bátorító alak, a ki körül a kerületi papság csoportosulhat s egyöntetűbb eljárást követhet; a munka és teher azonban itt is a plébánosok vállát nyomja. A Székelyföldnek nincsenek mágnásai, de vannak kisebb birtokosai, jómódu földmivelői. Ilyen minden faluban van kettő, három, kikkel egy választási harczt a legbiztosabb eredménnyel lehet

végig küzdeni. Azt pedig saját reputációjuk érdekében, fel se merjük tételezni, hogy papjainknak ezen független elemekre ne lenne befolyásuk.

Vannak olyanok is, kik félnek egy vármegye közigazgatási apparatusával szembe szállani, amugy sem remélvén kellő eredményt. Ezeknek rövid válaszuk: tessék próbát ejteni! Befolyást a népre csak népszerű közigazgatás gyakorolhat, ezzel választásunk nem nagyon második kiadhat. Egy összetartó kerületi papság — a nép vezetésében nagyobb hatalom, mint egy egész adminisztráció. Csak férfi kell a gátra, milyen Csongrádon — Hegyi s Pogrányban — Karsay. Az sem hagyható ki a számításból, hogy a székelyföld népe nem tűr zsarnokoskodást, büntetlen erőszakot. Nem igen ismerünk nadrágos embert, ki köztünk be merne állani Tarnóczyinak. A nyitrai botrány második kiadása, a somfai választás sem ejt kétségbe; legfeljebb felháborodik miatta lelkünk s a bosszú szenvedélye nyílalik át idegeinken. A választási elnökök durva lelke és szentségtörő keze a néppárt eszméjét a szívekből nem tépheti ki. Ne féljete! A zsarnokság kezdete a hatalom bukását jelenti. A korhadt rendszernek maholnap vége lesz; maga a nép tart felette rögtönítéletet.

Lehetnek végre kislelkűek, kik ma sem hisznek a néppárt életképességében. Ezek tulajdonképen a néppárt ügyének legveszedelmesebb barátai, mert nem csak önmagukban gyávák, hanem ezt a lelki epidémiát másokba is behelhelik. Az ilyeneket Irhou történelmére s a németországi kulturkamf tanulmányozására utaljuk, ha van kedvük az okulásra.

A német centrumot csak hat ember kezdette meg. A magyar néppárt minimum 25—30 emberrel vonal be az általános választások után a parlamentbe. Kezdetnek elég. Egy decennium majd megduplázza ezt a számot. S ezzel aztán fordulatot vesz a kereszténység ügye Magyarországon. Mert tessék megjegyezni, hogy a míg az országházban nem leszünk képviselve, addig legnemesebb törekvéseink is meddők maradnak. Ennélfogva a ki csak a templom kövezetén látja körvonaloza hivatásának egész körét, az nincs tisztában a helyzettel s önmagával. Ma már a lekipásztorok gondjainak tárgyát a szöszék meg az oltár egyedül nem képezhetik. Hatáskörükbe más egyéb, praktikus feladatokat is fel kell venniük, mert különben működésük első, lényeges célját sem érik el. A lekipásztor nemcsak az oltár szolgája. Szolgája ő a krisztusi eszméknek, a kereszténység egész rendszerének. A kereszténység pedig nem theoria, hogy poros bibliothékakban pihenjen, hanem élet, mely behat a szívekbe, átalakítja az embert, magán viszonyainkat rendezi s regenerálja társadalmi intézményeinket minden vonalon. A keresztény eszméket közelebb kell hoznunk az emberekhez, sőt egybe kell olvasztani a szívekkel és lelkekkel, hogy gondolatainkon, érzelmeinken s ezekből folyó összes tetteinken rajta legyen azoknak bélyege. S mi ebből a logikai folyomány? Az, hogy a kereszténységnek nemcsak vallás erkölcsi, nemcsak társadalmi, de politikai tartalma van. Ez tehát a világon az egyetlen alap, melyre a legbiztosabban helyezkedhetik el egy nemzet, fejlődésének összes institucióival.

Magyarország politikailag újjá született, de a nemzet néhány évtized leforgása alatt koldusbotra jutott. Nem is esoda! Félalpra építkeztek. Ha boldogulni akarunk, akkor a Zichy-féle programot kell elfogadnunk, — a keresztény

Magyarország visszaállításának programját. Ennek alapja sokkal terjedelmesebb és megbízhatóbb. Erejét pedig majd kipróbálja a közel jövő. A néppárt erre az alapra helyezkedett, mert csak ez menti meg nemzetünket a végromlástól s belőle nyílnak meg néptünk számára a szellemi és anyagi jólét zsilipjei. Ehez csatlakozzunk mindentűt az önzetlen, józan elemék; ez a nagy Dunántul és Felvidék hitvallomása; ezt kell elfogadnia a Székelyföldnek is papjaival együtt. Röviden: *a néppártba helyezzük egyedüli bizalmunkat. Vallásunk tekintélyének helyreállítását, közérkölcseink javulását, a nemzet megerősödését közgazdasági téren, az egyéni és közszabadságok biztosítását, — mindent, de mindent tőle várunk.* A néppárt megteremtése ma az első feladat, mely sürgős megoldásra vár. Szent Pál ha élne s köztünk járna, a néppártnak volna leglelkesebb apostola. A ki a néppártnak nem barátja s megteremtésében aktív szerepre nem vállalkozik, az hazájának, egyházának sem lehet igaz barátja. Ki merjük mondani, hogy nem pap, nincs annak valódi hivatása, ki a néppártot nem gyakorolja, vagy a vele vivandó politikai küzdelemtől Jónás módjára megszalad.

Ha mások belenyúltak vallási dolgainkba, nekünk is bele kell menni a politikai harcokba. *A honon jön a támadás, oda kell irányulnia a védelemnek is.* Azon az úton vehetjük csak vissza javainkat, a melyen megraboltak.

Nem igaz többé, hogy a papnak csak az oltárnál a helye. A régi, jó időkben talán még elfogadható volt; ma már abszurd dolog. *Ha nem leszünk a népek politikában is vezérei, majd lesznek mások, — jogfosztók, síkkasztók, jöttment idegenek.* Ha állapotainkon nem változtatunk, maholnap ott vagyunk hogy a zsidóság fogja vezetni a választásokat. A hatalom azt az egy millió zsidót felosztja majd 413 csoportra s rá küldi a nép nyakára — korteseknek. Nem irunk meséket. Tények beszélnek. *Írjáték meg tehát az idők jelét! A hol nincs Krisztus, ott terem az Antikrisztus.*

Székelyföld papjai! Lássatok munkához, mert a választások terbe maholnap ránk szakad. A ki hű szolgája Krisztusnak, az nem zárkózik meleg falak közé. Fel tehát! Mozdítsátok meg a népet! Öntsétek a szívekbe delejes áramot, bontsátok zászlót s szólítsátok harcra egész Siciuliát! Legyetek egy test, egy lélek! Az opportunistákat, ha volnának ilyenek, mint élettelen súlyokat — dobjátok le szekereitekről; a paktálók fáját pedig, ezt a fatalpu talabort, mely összeront tengelyt, kereket, lökjétek félre a sáncok mögé; hadd veszessenek a Haskók, a Bacskádiak! Mi székelyek nem lehetünk utolsók a nagy eszmék harcában. Legyen tehát néppárt Erdélyben is! Induljon meg a mozgalom a keleti részekben, első sorban Csikvármegyében.

Székelyföld papjai! Közelg a szent karácsony, Isten fia leszáll a földre s világhódító útra tér. Szálljatok ti is a nép szívébe; indítsátok ezen út felé, a melyen visszaszerzi földjét, politikai szabadságát s vallási jogait.

Még várunk egy kissé. Várjuk az első fecskét — a székelyföldi néppárt megszületésének első hírnökét. Nem cikkezést kérünk, hanem tudósítást. Irodalmilag a kérdés tisztázva van. Hátra csak a tett van, a szervezés nagy munkája. Ez már a férfi dolga, első sorban a lekipásztoroké. De ha szégyenükre — nem volna senki, a ki az erős csomóba bele merne vágni, — úgy jelen szövegünkkel a káplán és néptanító urakhoz fordulunk.

Ne higgye senki, hogy ilyen feladatra képtelen. Az igazság védelmében senki sem kicsiny. A lelkesültség közlegényből is hadvezért teremt; ügyesség, bátorság a politikai szervezkedés legelső tényezője. *Egyházmegyénknek a legnagyobb szolgálatot az hozza meg, Bethlehembe a legszebb ajándékot az viszi, ki a Székelyföldön a néppártot legelőbb teremtí meg. Legyen plebános, káplán, tanító, vagy egyszerű földműves — övé a pálma!*

Várjuk a bátor kezdeményezőt.

Botond.

Iparos osztályunk.

Bár sajnosan, de ki kell mondanunk, hogy a magyar társadalom n. n. felsőbb rétegei — tisztelet a kivételeknek — az iparos osztályllyal szemben bizonyos feszes magatartást, hogy ne mondjam idegenkedést tanúsítanak.

Ha iparos osztályunk lelki műveltségét tekintjük, bizonyos, hogy igen jelentékeny része nem üti meg a kellő mértéket. S talán épen ez emelte volna a válaszfalat, a mely iparos osztályunk és a társadalom érintetted rétegei között tennéll?

Igazságtalanok lennénk! Hisz hogyan támadhatott volna hazánkban egy lelkileg művelt iparos osztály, midőn épen az iparos pálya volt az, a melyre ki-ki minden elméleti előképzettség nélkül léphetett. S hogy ez maig is így van — ártalmára hazánk ipari fejlődésének, szűgyenére a 19-ik századnak — bizonyítja az, hogy az u. n. alsófoku iparos „tanonc”-iskoláinkban előkészítő osztályokról kell gondoskodni az irni és olvasni nem tudók számára.

S most kérdem, ki itt a hibás, maga az iparos osztály-e, vagy a társadalom?

Bizonyára a társadalom, az a társadalom, a mely még maig is a szellemileg teltecsesebb gyermekeket — csupa előítéletből — elvonja az iparos pályától, mi több, arra épen alkalmasoknak találja az oly ifjakat, kiknek már minden iskolában üti lapit kitétték lábakra. Nem egyszer olyanokat, kik még a legelemibb ismereteket sem sajátíthatták el.

Tagadhatatlan az, hogy mindaddig, amig az u. n. jobb családok gyermekeiket az iparos pályától elvonják, általánosságban szólva, a míg a magyar társadalom a testben-lélekben satnya, neveletlen gyermekeit küldi az iparos pályára: addig az iparos osztálytól lelki műveltség tekintetében vajmi keveset várhatunk.

Napról-napra tapasztalhatjuk azt, hogy kormányunk atyai gondoskodása nem mulaszt el egyetlen alkalmat sem iparos osztályunk szellemi és anyagi érdekének védelmére támogatására kelni. A serdülő iparos-generáció részére, hogy a szükséges elméleti ismereteket elsajátíthassák, hogy ki-ki az iparhoz szükséges rajzkészségre tebossen szert — egymásután nyitja meg az alsófoku iparos „tanonc”-iskolákat. Ipari szakiskoláiban maga látja el korszerű szakképzettséggel és lelki műveltséggel az iparos pályára készülő ifjakat. Hogy a már meglevő, sajnosan tapasztalt hiányokon segítsen, ezen ipari szakiskolákkal kapcsolatosan még a felnöttek részére is rendez tanfolyamokat. Kis iparunkat a hatalmas gyári iparral szemben támogatja, védelmezi.¹⁾ Sorsát szíven bordonzza, midőn iparcikkjeiknek piacokat teremt; midőn iparsarnokokat állít föl, ahol a megszorult iparos cikkét bármikor is értékesítheti.

1) Igen annyira, hogy maholnap nem lesz kit támogatni. Szerk.

A kormány tehát jó példával jár elől: a társadalomnak szent kötelessége azt követni.

Az iparos osztályt, anyagi és szellemi érdekeinek támogatása, bizalomra, becsülésünk fokozott tevékenységre készíti. Ezt megérdemli tőlünk a kézimunka embere, a ki reggeltől estig fáradva arcának verejtékével rakja le a társadalmi jóllét alapját. Az a hazafias gondolkozású és érzésű iparos osztály, mely csekély műveltsége mellett is a szepőtelen hazaszeretetek oly fényes jeleit mutatja, melynek humanusan érző szíve nem egy emberbaráti intézmény létesítéséhez járult.

S a mi fő a művelt társadalom lássa be már egyszer azt, hogy az ipar emberei, ha megfelelő szakképzettség mellett lelkileg is műveltek, az anyagi jóllét sokkal biztosabb alapját rakhatják le, mint azok a kisebrendű hivatalnokok, kik egész életükön át az iróasztal mellett nyomorvedve, pár száz forint fizetéssel tengetik életüket. Czifra nyomorúságnak nevezhetnők azt az életet, melynek ifjaink jelentékeny része ki van tévé, csak azért, mert szülők a szurtos kéztől irtóznak; csak azért, mert annak idejében az iparos pálya iránti hajlamot, szeretetet nem hogy áptolták volna szívékben, hanem egyenesen elfojtották azt: az iparos pálya- és annak munkásával szemben tanusított kicsinyléseikkel, lenézésükkel.

Bezzeg másképen gondolkozik e tekintetben a praktikus angol. Angliában a munkás kezét cseppel sem nézik kevesebbre a tanult fővel; az iparos pályára készülő ifjút a felsőbb iskolák hallgatójánál.

Ott a kézimunkát az elemi iskolától kezdve majduem minden iskolában a legfelsőbbig tanítják, mert ismerik a kézimunka nevelő befolyását. Anglia művelt társadalmá szívesen adja az ifjút az iparos pályára, mert a kézimunkát a szellemivel egyenrangúnak tartja.

A kézimunka szeretete, a munkáskéz tisztelete meg is termette Angliában a maga áldásait. Irigy szemmel tekintetnek Európa többi nemzetei e nép virágzó iparára s az ezen alapuló vagyonosodására.

Nálunk üri ember vajmi ritkán adja gyermekét az iparos pályára. Tudósokat akarnak mindannyiból nevelni. Félnek: nehogy az ösők megforduljanak sirjaikban, nehogy a szent hamvak megszentsegtelenítenessenek, ha valamelyik uooka kalapácsot vagy gyalut merue kezébe venni!

Innen aztán azaz élet-balál harcz, a melyet a szellemi téren működő ifjaknál egy-egy jobb állás elnyerése alkalmával tapasztalunk: kiölve lelkükből minden önérzetet; örökös rabszolgaságra kárhoztatva nem egyszer azokkal szemben, kiknek kenyerüket köszönhetik. Ez aztán igazi ok volna arra nézve, hogy az ösők unokáik keserves élete fölött fájdalmas könnyeket hullassanak!

A törekvő, szorgalmas iparos ember kenyere biztos: ám a szellemi téren működő ember sokszor a legnagyobb erőfeszítés mellett is nélkülözéseknek van kitéve.

Épen azért: „nincs miért többre becsülünk azt, a ki a feje után koplal, mint azt, a ki két keze munkája után tisztességesen megél.”

Vajha hazánkban is megadnók már egyszer a kézimunkának a polgárjogot; ha társadalmunk érzületében, gondolkozásában végre-valahára gyökeret verne a kézimunka tisztelete becsülése. Innen aztán friss, új életnedvet meríthetne hazánk ipara jövő fejlődéséhez, felvirágzásához.

Épen azért a művelt magyar társadalom saját jól fel-

fogott érdeke mellett hazafias kötelességet is teljesítené, ha szakítva az előítéletekkel, nevelési rendszerében odabátna, hogy a kézimunka iránt kedvet gerjesszen a gyermeki kebelben; ha jó példaadásával rajta lenne, hogy tiszteletre, becsülésre szoktassa azok iránt, kiknek két keze munkája után remélhető hazánk anyagi gyarapodása. *Mert ne feledjük azt, hogy ma már valamely nemzet életföltételei között az ipar első rangú tényezővé nőtte ki magát.*

(Folyt. köv.)

Heti krónika.

Gyehérvár, 1895. decz. 13.

Végre valahára megadta „a tiszteletes két pejesikójának” — azaz a telivér liberális párt táltosainak — „jókedvű abra-kolóját”, mint Petőfi mondaná: a karácsoni vacatiót.

Ideje is volt, mert különösen a mamelukok nagyon ki-merítették magukat a haza gondjainak főzésében. Tisztességes bizonyítványt is kaptak, az ellenzéki professzoroktól s a józan gondolkozású publicumtól. Most otthon felakaszthatják krisztkindlinek karácsonfájukra. Az ablakba bizonyára nem teszik. Ha az országgyűlés és miniszterium működését akarjuk méltányolni, főleg Bánffy és Perezel az, kik az első eminensek. Az első a baktövecékből, a második a néppárt elleni dühöngésből, ugy annyira, hogy egyik napi lapunk egyenesen vád alá akarja helyeztetni őket.

Azt a megtiszteltetést nem is kerülnek ki a miénknél egy kissé önállóbb és szabadabb kézzel bíró országban.

Nálunk? Nálunk a nemzetáru-lóknak és vértagadóknak volt mindig legjobb dolguk sok esztendő óta.

Ma plane a hittagadók garázdálkodnak a többiek fölött.

Azt binné az ember, ha felséges uralkodónk alkotmányossága nem állana őt felette, hogy az egész magyar alkotmányosdi nem egyéb egy tendenciozus törekvésnél, melynek be nem vallott czélja az alkotmányosság ürügye alatt a magyar nemzet lejáratása, nevetségessé tétele. Különben, hogy tűrnék a mesebeli gerendát a békák felett — miniszterkedni!

A Bánffy regime éles illusztrációjával szolgál a nemzeti párti programmal megválasztott, de a mameluk táborba átszökött Bala Gyula bíres esete.

Rége, mikor még tisztességes fegyverekkel küzdöttek az ellenfelek, az árulókra, vagy szökevényekre halál várt. Ma a miniszterek kézi titkársága is megjár. Rége az azt mondták: Magyarország adta Erdélynek az árulókat, Erdély pedig Magyarországnak a nagy embereket.

Hát ma a Bánffyak, Bokrosok, Ballák nem ezt bizonyítják? Hja, így változik az idők folyása.

De ma az ilyen dolgokkal nem gondol senki. Bánffy, ha költségvetése nincs is, van indennityje s azzal kormányoz. Bécsben meg nevetnek . . .

A hét eseményei közt nem mindennapi dolog a stomfai ugynevezett „választás.”

Azt mondhatnók rá röviden, hogy ez Magyarország köztisztességének eljátszása, az erkölcsi és szeméremzert teljes hiányával való farizeus kérkedés.

Avagy minek nevezhetni másnak azt a megnevezhetetlen választást, mikor a választás elnöke Bartal úr (?) embereket, szavazó polgárokat télviz idején 36—38 órai martiriumnak tesz ki. Isten szabad ege alá zárja ki, mint a veszett ebet, hol esőben, sárban, étlén, szomjan kell túrnók azért a

hires jogért, mit egy ravasz választási elnök raffinurozott kérdéseivel semmivé tesz.

Az a mit a stomfai választókkal a liberalizmus nevében a humanitás elleni támadással elkövettek, az felülhul minden kigondolható gonoszságot. Mit nekik, ha 70, vagy akár 100 tót atyafi tituszban vész is el! Régi mondás: tót nem ember.

De nem elégedtek meg azzal, hogy a szegény választókat így elkínózták. A szabadelvűség a szavazatokban is megkívánta a maga elvszabadságát. Halomra vetette el a néppárti szavazatokat. Mintha a néppárti ember eo ipso bolondabb volna a liberalisnál. Nem lehet elballgatni — mert a tényt világitja meg — mit egyik fő magyarzsídó lap e választás eredményével tesz. A P. N. vezércikkében azt az arczátlan hazugságot koezkáztatja meg, hogy a néppárt oly nyilvánvaló kisebbségben maradt, hogy ha a visszautasított szavazatokat az Ottoeskára adott szavazatokhoz adnák, akkor is kisebbségben marad. Alább pedig közli, hogy a választásairól országos hírvé lett Latkóczyra szavazott: 864, Ottoeskára 651; visszautasítottak 425 öt. V. i. 651+425/864.

S ezt nevezik a magyar sajtó tisztességérzetének!

Igaza van Platonnak, midőn a Gorgiaszában azt bizonyítja, hogy a politika, ha a moráltól eltér, bitványosság.

Ezt fejezte ki különben Holló Lajos is, midőn így nyilatkozott, „az alkotmányosság, mikor hazug, rosszabb az abszolútizmusnál, mert az alkotmányosság máza és álarca alatt akarja megnyerni az embereket.”

S mégis — ezt nem hagyhatjuk feljegyzés nélkül — a nyi erkölcsi érzéke volt csak a minden emberi érzetből kivetkőzött választató elnöknek, hogy Magyarország szemé elébe merte vágni ezt a cynicus állítást — mintha egész ország bolondul volna dolga — hogy ő „a néppártnak kedvezett és mindenféle biztonsági intézkedéseket — katonaságot, esendőrséget — a néppárt érdekében” mozgósított.

Igen, mint félti a költre ítélet a pribék az akasztófa alatt, s a rabot az ör tömlöczében.

Azt hiszszük Latkóczyban ismételtelen lesz a nyi lelki-erő, hogy ily szennyes mandatummal nem szennyezi be magát, hanem eldobja magától, mint Eötvös L. volt miniszter is — mint hírlík -- leveti a liberalis párt kényszerubbonyát.

Hiszszük, hogy a Felsőghez küldendő deputatio nem jár eredménytelenül.

De ez a híres mandatum nem áll záró kö gyanánt a nyitrai után. Epen ilyenre készül — s másra készíthetne-e? — a Bánffy taktika a girálty választásnál. Itt is még a képviselő állás megürölése előtt lefoglaltatott a kormány mindenféle kocsmát, szállást s csak mikor mindennel készen volt, akkor történt a hely megürölése. Így szorult volna ki az ellenzék itt is a szabad ég alá. De itt nem a néppártról van szó, mely ellen minden eszköz megengedett, hanem a nemzeti pártról, s így a miniszter nagy kegyesen megengedte, hogy az ellenzék barakkokat építhet.

Szépen állunk!

No csodálkozunk tehát, ha az elajjasodás ily kétségtelen jeleire oda át a Lajtán túl erősebb hangok emelkednek ellenünk. Egy cseppet se bámuljunk, ha bármilyen meggyalázó szavakkal itélnek el, midőn azt látják, hogy nálunk a keresztény morál, sőt az általános emberi érzés is kibal és helyét a zsidó kibaszolás elve foglalja el. Önmagunk vagyunk az okai, ha az osztr. képviselőházból azt kiáltják át hozzánk: „Lehetetlen ily durva zsidómagyar csatorna tisztító falkával traktálni és emberekkel, kirkül csorog a piszok, paktálni.”

Mert nézzük csak pl. azt a stíklit, mit a breznóbányai liberalis párt és polgármester elkövettek. Vajjon, van-e abban csak egyetlen magyar emberre emlékeztető vonás is?

Martinek lopári plebános Breznóbányára nov. 28-ára gyűlést hívott össze a néppárt megalakítása céljából d. e. 11 órára.

A liberálisok erre — szintén arra az időre — gyűlést hívtak s a polgármester ezt is ugyanazon időre, ugyanazon vendéglőben engedélyezte. A cél az volt, hogy scandalumot csináljanak, de a néppárt, midőn látta, hogy a vendéglő már tele liberálisokkal, illő szemrehányást téve a polgármesternek e galád eljárásáért, elszólt. — Ez az a mit így fejeznek ki: A cél szentesíti az eszközöket.

De az ilyenféle fogások még sem tudják erejét venni a növekvő pártnak. Nevezetesen kivált a *győri alakuló gyűlés*, hol *Zalka János* dr. megyés püspök is részt vett a néppárti gyűlésben, s miut a R. kifejezi „az ő jelenléte a néppárti alakuló gyűlésen az egyház magas fokú helyeslését jelenti a néppárt iránt, oly tiszteletnek örvend a Vatikánban.”

A protestáns atyfiak is kezdik átlátni már nap-nap után, hogy biz' a kár volt az a nagy bazafias maniacus lelkesedés az új egyházipolitikai törvények iránt. Erre nézvén írja a Prot. egyh. és isk. Lap: „A vallás szabad gyakorlatáról szóló törvény, november 26 án életbe lépett. Most már szabad a vásár. Lehetsz zsidó, ha tetszik, csak tartsd meg az áttérési törvényt. Lehetsz felekezetenküli, csak fizess öt évig az egyháznak, melyet ott hagytál. A szabadság e nagy kitörése törni, rombolni fog bizonyára a történeti egyházakban is. Minket, protestánsokat sem fog kimélni. A szektáknak felderül a napjuk. Szabadon elpehthetik gyülekezeteinket, szabadon prófétálhatnak és misszionálhatnak. Most már szabad rülölni, hogy a külsőleg fényes, hogy a számban népes gyülekezetekben a belső erő arányban áll-e a külső díszszel-fényessel? Megpróbál bennünket az Úr, megpróbálnak a viszonyok: vajjon megállunk-e, vajjon erősek leszünk-e? Az a jövő titka, miacs kezében a nyitja.” Hja, biz' ugy' van az édes atyfiak. A kinek Luther és Kalvin nem hagytak egyebet, mint az igazság ellen való protestálásnak tetszésszerűt szabadságát, hát biz' ott biána panaszkodnak a szabad vásár esetleges rossz vége miatt s nem panaszkodhatnak, hogy nincs kezökben jövőjöknek a nyitja!

Nem tartjuk mindennapi dolognak, mi a Petőfitársaság gyűlésén történt. Itt olvassa fel *Zichy Géza* gróf Lourdes-ben tett tapasztalatait. Annnyival érdekesebb ez, mert épen itt olvasta fel, hol tudvalevőleg efféle dolgok iránt nem nagy a vonzalom, s hogy a felolvasó a közvetlen benyomások hatása alatt igazi vallásos szellemtől áthatott kis rajzot nyújt hallgatóinak s olvasóinak.

Még ennél is fontosabb eseménye a hétnek a Szent-László társulat f. hó 10-én tartott huszonkilencedik rendes közgyűlése. A gyűlés fényes, előkelő közönség jelenlétében folyt le, melynek kimagasló pontja volt Steiner Fülöp székesfejérvári püspök magas róptit főpásztori szózata, melyben az egyház és pápa iránti hűségéről, ragaszkodásáról szólott ihletett ajakkal a főpásztor, melylyel a közönséget magas lelkesedésbe hozta.

A társulat ez évben 7000 frtot fordított kath. és nemzeti czélokra, továbbá elhatározta, hogy ez évben is 2000 frtot küld péterfillérül.

Isten áldása kísérije üdvös működését! *Krónikás.*

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

Az egyházipolitikai törvények.

1. Az 1894 : XXXI. törvényczikk a házassági jogról.
(Szentelést nyert 1894. évi december hó 9-én. Kihirdettetett az Országos Törvénytarban 1894. évi december hó 18-án.)

(Folytatás.)

X. Fejezet. Zárhatározatok.

136. §. A házassági ügyekben való bíráskodás a kir. bíróságok hatáskörébe tartozik.

137. §. A folyamatban levő házassági és eljegyzési perek az illetékes kir. bíróságokhoz átteendőek. — A bíróságok ezen perekben a 138. §. első bekezdése, a 139. és 143. §. ok szabályai szerint járnak el.

138. §. A jelen törvény hatálybalépte előtt kötött házasságok érvényessége a korábbi jogszabályok szerint ítélendő meg. — Ily házasságok azonban olyan érvénytelenségi ok alapján, melyet a jelen törvény annak el nem ismer, a jelen törvény hatályba lépte után csak akkor támadhatók meg, ha a korábbi jogszabályok szerint nem volt felmentésnek helye.

139. §. A jelen törvény hatályba lépte előtt kötött házasságok a korábbi jogszabályok uralma alatt létrejött tények alapján a jelen törvény alapján is felbonthatók, ha ezen tények a jelen törvény szerint bontó okot képeznek, a korábbi szabályok szerint pedig azok alapján legalább az egyik házassfélre nézve a házasság felbontásának vagy ágytól és asztaltól való elválasztásnak volt helye. — Ily esetekben alperes a 85. §. nak megfelelően kérheti felperesnek vétkessé nyilvánítását, ha ellene oly tényt igazol, mely a korábbi jogszabályok szerint bontó okul szolgált, habár azt a jelen törvény ilyennek nem is ismeri el.

140. §. Ha a korábbi jogszabályok alapján hozott ítéletben az elválasztott házassfélnek egyikének házasságkötő képessége korlátoztatott, az ily korlátozásnak csak a jelen törvény 20. §-ában meghatározott esetben és csak az ott megszabott határok között van jogi hatálya.

141. §. Ha a korábbi jogszabályok szerint a házassfélnek oly tények alapján, melyek a jelen törvény szerint bontó okul szolgálnak, ágytól és asztaltól jogerejüleg elválasztattak, a 107. §-ban foglalt feltételek mellett bármelyik házassfél kérheti, hogy a bíró az ágytól és asztaltól elválasztó ítéletet felbontó ítéletté változtassa át.

142. §. Ha a házasság jelen törvény hatálybalépte előtt csak az egyik házassfélre nézve bontott fel, a másik házassfél kérheti, hogy a felbontó ítélet hatálya reá is kiterjesszessék.

143. §. A jelen törvény hatályba lépte előtt létrejött eljegyzések összes joghatálya kizárólag a jelen törvény rendelkezései szerint ítélendő meg. — A folyamatban levő eljegyzési perekben kizárólag a jelen törvény rendelkezései alkalmazandók.

144. §. Ha a felek igazolják, hogy a kihirdetés a jelen törvény hatályba lépte előtt a korábbi jogszabályoknak megfelelően megtörtént, a kihirdetés utolsó napjától számított egy év letelte előtt újabb kihirdetés nem szükséges. A polgári tisztviselő azonban ily esetben is köteles megvizsgálni, nem forog-e fenn a jelen törvény szerint házassági akadály, vagy a szabad beleegyezést kizáró körülmény.

145. §. Ha a jelen törvény a jogok érvényesítésére határidőt szab, és ily korlátozást a korábbi jogszabályok nem ismernek, vagy ha a félnek jogai érvényesítésére a korábbi jogszabályok alapján a jelen törvényben megszabottnál hosszabb idő áll még rendelkezésére, a jelen törvényben megállapított határidőt kell alkalmazni és azt ezen törvény hatálybalépte napjától kell számítani.

146. §. A miniszterium felbatalmaztatik, hogy a jelen törvényt Fiume városában és területén rendelettel hatályba léptesse.

147. §. Tekintettel az 1868: XXX. t. cz. 1., 47., 48. és 59. §-ainak, valamint az 1879. L. t. cz. 1. §-ának rendelkezésére és azok értelmében Magyarországon és Horvát-Szlavonországokban községi illetőséggel bíró magyar állampolgárok házasságára nézve a következők rendeltetnek: Magyarországon községi illetőséggel bíró magyar állampolgárnak Horvát-Szlavonországokban, mint Szent István koronája alatt Magyarországgal egy és ugyanazon államközösséget képező területen kötött házasságára, továbbá Horvát-Szlavonországokban községi illetőséggel bíró, mint ezen országok külön joga alatt álló magyar állampolgárnak Magyarországon területén kötött házasságára a jelen törvény 108—111., 113., 115., 117., 118. §-aiban foglalt jogelvek megfelelően alkalmazandók.

148. §. A jelen törvény a kihirdetés napjától számított egy év alatt lép hatályba. — A miniszterium felbatalmaztatik hogy a jelen törvényt ezen egy év eltelte előtt rendelettel hatályba léptethesse. — A törvény hatályba lépésének napján a házassági és eljegyzési ügyekre vonatkozó fennálló jogszabályok hatályukat veszítik és helyükbe a jelen törvény határozatai lépnek.

149. §. Ezen törvény a házasságkötésre vonatkozó vallási kötelezéseket érintetlen hagyja.

150. §. Ezen törvény végrehajtásával az igazságügyi és belügyi miniszterek bízottak meg.

II. Az 1894: XXXII. törvény a gyermekek vallásáról.

(Szentelést nyert 1894. évi december hó 9-én. — Kiadott az Országos Törvénytárban 1894. december hó 18-án.)

1. §. Bevett vagy törvényesen elismert különböző vallásfelekezethez tartozó házasságok, házasságuk megkötése előtt egyszersmindenkorra megegyezhetnek arra nézve, hogy gyermekeik valamennyien az atya vagy az anya vallását kövessék illetőleg abban neveltessenek. — A megegyezés csak akkor érvényes, ha kir. közjegyző, kir. járásbíró, polgármester vagy főszolgabíró előtt a megállapított alakszerűségek mellett jön létre. — A kir. közjegyző előtt létrejött megegyezés közokiratba foglalandó. A többi hatóságok előtt létrejött megegyezés alakszerűségeit, valamint a megegyezés anyakönyvi nyilvántartása körül követendő eljárást a vallás és közoktatásügyi, — az igazságügyi és a belügyminiszter rendeletekkel szabályozzák.

2. §. Az 1. §-ban körülírt megegyezés hiánya esetén a gyermekek szülők vallását nemük szerint követik, illetve abban neveltetnek, a mennyiben ez a vallás a bevettek, vagy törvényesen elismertek közé tartozik.

3. §. Az 1. §. szerint létrejött megegyezés később csakis az esetben változtatható meg: ha különböző vallású felek közül valamelyik fél a másik házastárs vallására tér át, úgy,

hogy a házasság egy vallásúak házasságává válik. — Ez esetben a megegyezés ugyanazon alakosságok mellett, de csupán oly irányban változtatható meg, hogy a születendő, valamint a 7-ik életévet még be nem töltött összes gyermekek most már valamennyien a szülők közös vallását kövessék és abban neveltessenek; a 7-ik életévet pedig már túlhaladott, de az 1868: LIII. t. cz. 2-ik §-ában megszabott életkort még el nem ért gyermekek, az idézett törvényzikk 3-8-§-aiban körülírt módon a szülők vallására térhetnek át, de csakis a gyámhatóság beleegyezése mellett.

4. §. A 2-ik §-ban foglalt szabály alól eltérésnek később csak akkor van helye: ha az egyik házastárs a másik házastárs vallására tér át, úgy, hogy a házasság egy vallásúak házasságává válik. — Ez esetben a születendő, valamint a 7-ik életévet még be nem töltött összes gyermekek a szülők közös vallását követik, illetőleg abban nevelendők. — Az áttért szülő nemebeli 7-ik életévüket már túlhaladott, de az 1868: LIII. t. cz. 2. §-ában megszabott életkort még el nem ért gyermekek és az idézett törvényzikk 3—8-§-aiban körülírt módon a szülők közös vallására térhetnek át, de csakis a gyámhatóság beleegyezése mellett.

5. §. A törvénytelen gyermek anyja vallását követi, a mennyiben ez a vallás a bevettek vagy törvényesen elismertek közé tartozik. — Ha az anya más, bevett vagy törvényesen elismert vallásra tér át vagy ilyenbe belép, akkor a 7-ik életévet még be nem töltött törvénytelen gyermekei új vallásában követik. — A 7-ik életévüket még be nem töltött, kir. leirattal törvényesített vagy az atya által elismert fiú, az atyának a törvényesítést vagy elismerést követő 6 hó alatt kijelentett kívánságára, az atyának vallását követi, a mennyiben ez a vallás a bevettek vagy törvényesen elismertek közé tartozik. — A kijelentésre és annak anyakönyvi nyilvántartására az 1. §. második és harmadik bekezdésének rendelkezési megfelelően alkalmazandók.

6. §. A jelen törvényben foglaltakkal ellenkező bármely szerződés, tértvény vagy rendelkezés érvénytelen és semmi esethen sem bír joghatállyal.

7. §. A jelen törvény életbeléptetése előtt kötött házasságokból született vagy születendő gyermekek vallásos nevelésére nézve azon törvény határozata marad érvényben, a mely az ily házasságok kötése idejében hatályban volt.

8. §. Az 1868: LIII. t. cz. 13., 14., 15. és 18. §-ainak rendelkezései, a törvényesen elismert vallást követőkre is kiterjesztve, hatályunkban fentartatnak.

9. §. A jelen törvényvel ellenkező mindennemű jogszabályok s jelesül az 1868: LIII. t. cz. 12. és 16-§-ai hatályon kívül helyeztetnek.

10. §. A jelen törvény a kötelező polgári házasságot szabályozó 1894: XXXI. törvényzikkkel egyidejűleg lép életbe s végrehajtásával a vallás- és közoktatásügyi, igazságügyi és belügyminiszterek bízottak meg.

(Folytatjuk.)

Tanúgy.

A „Háromszékmegye kézdi-orbai róm. kath. tanító-egyesület“ folyó évi november 13-án Bélafelelőn tartotta meg üszírendes közgyűlését Szabó Sándor elnökle alatt. A rendes tagok közül jelen voltak 35 en.

A pártoló tagok közül jelen volt méltóságos és fötisztelendő Bálint László ker. főesperes tiszteletbeli elnök, ki tapintatos eljárása s szokott methodusával élénkítette a gyűlést; továbbá Lajos Balás polyáni és Boeskor Ferencz lemlényi s. lelkész urak. a helybeli t. előjáróság, iskolaszék tagjai és még több érdeklődő jelent meg, mint vendég ott volt Szöcs Aron osdolai körjegyző. A gyűlést megelőzőleg szt. misén teljes számban megjelentünk. Gyűlés előtt gyakorlati tanítást tartott: Veres János helybeli tanítótagtársunk a 4-ik oszt. tanulókkal a földrajzban, általánosságban ismertette a „Délkeleti felföldet vagyis a régi Erdélyt. Ezután a „Veni sancte“ négyes karban adatott elő a kör tagjai által; mely után Szabó Sándor elnök csinos beszéddel a gyűlést megnyitotta. Beszédében fejtegetvén a „lelkiismeretet és erkölcsöt.“ Ezen elnök megnyitót a gyűlés lelkes éljenzéssel és köztetszéssel fogadta.

Olvastatott a mult gyűlésről és egy rendkívüli gyűlésről felvett jegyzőkönyv, mely helyesléssel tudomásul vétetett.

Elnök felhívására a tárgysorozat rendjén Veres János gy. tanítása több tagtárs hozzászólása után sikerültnek nyilvánítottatott. — Ezután elnök többféle ügyről tett jelentést vagyis előterjesztést. Nevezetesen, a kászonalcsiki róm. kath. tanító-egyesületnek a 118 sz. alatt megküldött átiratát mutatta be a gyűlésnek, mely fel is olvastatott és tudásul vétetett.

Továbbá bejelentette Veres János, Szöke Miklós, Székely György tagoknak a mult gyűlésből történt kimaradásukat. Veres Jánosnak kimaradása általános többségben utólagosan a gyűlés által igazoltnak vétetett, a Székely György és Szöke Miklós tagoké és Bartók Albertnek jelen gyűlésből történt s írásban az elnökséghez rendes időben beadott igazolása elfogadtatott.

Az elnök a gyűlésnek bemutatja Az „országos bizottság“ által az egyesület számára megküldött „Tanügyi kérdése“ című könyvet, — s ismerteti röviden annak tartalmát is: melyet a gyűlés lelkes köszönettel vett tudomásul, — s annak a könyvtárba való megőrzését elhatározta.

Az elnök jelenti a gyűlésnek és tudomására adja, hogy a mult gyűlésből kiküldött bizottság megbízásának eleget tett, t. i. a „tanítók jelenlegi anyagi helyzete és nyugdíja“ ügyében egy Memorandumot készített s azt több példányban kinyomtatva Püspök urunk ő nagyméltóságához fel is küldötte; a gyűlés egyhangulag hálás köszönetet szavaz ezen szívélyes eljárásáért a kiküldött bizottságnak.

Olvastatott a nagyméltóságú 2112 számú magas minis-teri leirat a milleniumra vonatkozólag; mely a gyűlés által egyhangulag elfogadtatott, s ahhoz alkalmazkodás végett tudásul vétetett.

A tárgysorozatban jelzett Bara Ferencz felolvasása az idő előrehaladottsága miatt a jövő gyűlésre halasztatott.

Az ügyrend és tanácskozássra vonatkozó pontoknak részletes tárgyalása az idő előrehaladottsága miatt elmaradt és kiadatott egy 4 tagu bizottságnak u. m. elnök, Bartha Agoston, Solyom József és Bardocz Mihálynak.

Elnök jelentést tett a „Kászón-alsziki róm. kath. tanító-egyesületnek“ f. évi október hó 17-én Cs.-Szentmártonban megtartott s 25 éves fennállása alkalmából rendezett ünnepélyéről, s azt behatóan ismertette, mi éljenzéssel fogadtatott, s a gyűlés az előadónak meleg és hálás köszönetét fejezte ki jegyzőkönyvileg.

Az elnök bemutatja a gyűlésnek a Milleniumra vonatkozó kérdőívet, a magyarországi tanító-egyesületek történetét és állapotát feltüntető munkálathoz, melyek pontonként felolvastattak, s az ottan foglalt pontok kitöltésére az ujjonnan megválasztott tisztikar kéri fel és bizatik meg.

Tiszteletbeli elnök ft. Bálint László ker. főesperes felhívja a figyelmet a könyvtárra, mi több hozzá szólásra adott alkalmat, s végül határozatilag kimondja a gyűlés, hogy a régi könyvtárosok elnök felszólítására az ő jelenlétében jöjjenek egybe, vegyék számba a könyvtárt, s így számba véve, leltár mellett adják át az új könyvtárosnak.

Tárgyaltattak még több keblbi ügyek és indítványok: s Borbáth János és Gligor Ferencz tagtársainak körünkől való kilépése tudásul vétetett. — A jegyzőkönyv hitelesítésére kiküldettek Bara Ferencz és Gábor Endre tagok.

Jelentés és beszámoló elnök Szabó Sándor által, melyben behatóan ismerteti az ő elnöksége alatt történt eseteket; ennek végével megköszöni a közbizalmat, mely őt ezen állásra emelte; mit zúgó éljenzés követett. — Ez után a tisztújítás ejtetett meg. A gyűlés a volt tisztségviselőnek munkásságukért elismerését és köszönetét fejezte ki, s őket újra megválasztotta.

Az egyesület tisztviselői: elnök Szabó Sándor, alelnök Bardocz Mihály, főjegyző Kovács Ferencz, aljegyző Papp János, pénztáros Bara Ferencz, könyvtáros Györbíró Ignác; segély egyleti pénztárossá Solyom Mihály választott meg.

Bizottsági tagok: ft. Bálint László ker. főesperes tiszteletbeli elnök, ftd. Rápolthy Ferencz, id. Finta Gáspár, Gábor Endre, Solyom József.

Végül a jövő gyűlés helyéül *Lemhény* állapotított meg, mely után az elnök köszönetét fejezve ki a megjelent vendégeknek érdeklődésükért, d. u. 3 órakor a gyűlést bezárta.

K. m. f.

Ezek után kedélyes közös ebéd volt Veres János kartársunknál, hol vig kedély uralkodott mindvégig, — toásztokban sem volt hiány; nagyon fűszereztek az ebédet és a vig hangulatot Bálint László ker. főesperes ur felköszöntői; továbbá még sok szép felköszöntőt hallottunk: Szabó Sándor, Bartha Agoston, Bardocz Mihály, Kosztándi János, Szöke Miklós és még többek ajkairól elhangzani.

Adja a nagy Ég, hogy ezen szép egyetértés közöttünk mindig fennmaradjon.

Kovács Ferencz,
egyesületi főjegyző.

I R O D A L O M.

— **Gyürky Ödön: Ujabb költemények.** 1892—1895. A közeledő karácsonyi ünnepek alkalmából — valamint egyéb, névnap, újévi, bérnialási ajándékkal is — a legmelegebben ajánljuk Gyürky Ödön költeményeit. Az összes kath. lapok és folyóiratok által melegen fogadott verses könyv a legalkalmasabb ajándék könyvül szolgálhat, mit a szülők nevelők teljes lelki nyugalommal adhatnak fiaik, leányaik kezébe. Az igazi, benső vallásos érzelem nyilatkozik meg ezen költeményekben s nincs bennök egyetlen hang sem, mi az erkölcsi érzést kellemetlenül érinthetné. Az elegáns kiállítású, pompás díszkötésű kötet ára 2 frt. Fülvé 1 frt. Kapható a szerzőnél, Budapest, koronaherczeg-utca 17. (katholikus kör.)

— **A Szent-István-Társulat Tud. és Irod. Osztálya** elhatározta, hogy a magyar művelt nagyközönség részére egyetemes egybáztörténetet írat olyképpen, hogy a mű vonzó szemléltető előadásban egyes kimagasló személyekhez, intézményekhez vagy eseményekhez kötötten tárgyalja az anyagot.

Felbivatnak azok, akik a pályázatban résztvenni óhajtanak, hogy a mű megírására vonatkozó tervezeteket, valamint a megírandó műből egy részletet és pedig: nagy Konstantin kora, vagy VII. Gergely (vagy a reformáció kora) 1896 évi szeptember hó 30-ig a Szent-István-Társulati titkári hivatalnál nyújtsák be.

A legjobbnak ítelt tervezet és kidolgozott részlet pályadíja 200 korona, azonkívül szerző a mű megírásával megbízatik azon föltétel mellett, hogy a művet sajtókészen 1897 december hó 31-ig benyújtsa.

A mű tiszteletdíja nyomtatott ivenként 30 forintban állapítatik meg.

A pályázatra bocsájtott tervezeteket és részleteket idegen kézzel írva s jelígs levéllel ellátva kell benyújtani.

Az igazgató választmány 1895 évi nov. 28-iki üléséből.

A Szent-István-Társulat elnöksége.

— **Kérelem a Ft. lelkipásztorokhoz.** Magunkon is tapasztalhatjuk, hogy mikor életviszonyainkban valami módon lényeges változás áll be, szinte nehez a régiről leszokni s az új viszonyokba beleszkönni, beletörödni. Hát a népről mit mondjunk akkor, midőn ezredéves szokásaikban áll be oly lényeges változás, mint p. o. most az új törvények életbeléptetése alkalmával történt? Mily nehezen fog a nép beletörödni, mily nehezen fogja megtalálni a helyes útát melyen haladni kell! Hogyan fog ingadozni erre, arra? Szabad-e ebben a bányódásvetődésben a lelkipásztorok közönyösnek lenni hívei iránt? Minek feleljek e kérdésre! Minden lelkipászter tudja rá a feleletet. Itt a népet minden megelégedett, alkalmasnak kinálkozó módon segitenünk kell. A szegedi esperességi kerület Ft. papsága az ősi koronán feltevette a kérdést: nem volna e jó a népek ingyen szétosztani olyan olcsó füzetkéket, melyekben nekik érthető módon volna megmagyarázva: mihez kelljen magát tartani jövőre a katolikus embernek, hogy egyrészt az Állam részéről ki ne legyen téve a zaklatás és büntetéseknek, másrészt pedig katolikus vallása ellen se vétsen? Az eszme kétségkívül helyes. A „Hitszónoklati Folyóirat“ szerkesztősége gondoskodik ilyen olcsó és népszerű füzetekről.

Az egy nyomtatott ivre terjedő füzet ára bérmentes szétküldéssel 2 krajczár lesz.

Minden plébános áldozhat legalább annyit, hogy ha ezrével nem, legalább egypár százat megrendel hívei számára. Tisztelettel kérem a megrendelést a leggyorsabban megtenni, hogy a nyomtatandó példányok felől tájékozva legyenek. Szeged. (Alsóváros.) P. Urbán Juvenális.

— **Felhívás előfizetésre.** Azon gyengéd figyelem, melyben úgy az olvasóközönség, mint lapjaink jelesei, — Magyar Allam, Magyar Szemle, Religio, Hitvédelmi Folyóirat, Budapesti Hirlap stb. — pár évvel ezelőtt megjelent „Falusi képek“ című népies elbeszéléseimet részesítette, bátorított fel arra, hogy egyik másik lapban azóta megjelent elbeszéléseim egy részét ismét összegyűjtve: „Tövisek és Rózsák“ czimen sajtó alá rendezzem. A „Tövisek és Rózsák“ tartalma a következő: Az erdő Madonnája. — A esavargó. — A boszú.

— A nyomor családja. — A vak hárfás. — A kápolna. — A boldog halál. — Holtak baltalma. — Hulló lombok. — A nemzetes ur. — A kaloda. — Színészet Csippánházán. — Gomba András boszúja. — Katona koromból. — A furcsa lakodalmom. — Hogyan lettem báziur. — A lélekfogás. — Laczi bácsi vadászkalandja. — Az elfutott pecsenye. — A sonka. Mint az elbeszélések czime is mutatja, ezek miúdmegannyi, a népéletéből vett történetek, részint kedélyes irányban előadva. Nem szándékom ezeknek magasztalásába bocsájtkozni, legyen szabad azonban tájékozásul annyit megjegyezmem, hogy azok egyikéből sem hiányzik az erkölcsi alap, erkölcsi ezél, mert mindegyike vagy valamely erényt dicsér, vagy valamely büntetést ostromoz, vagy emberi félszogséget tesz neveltség tárgyává; szóval: Föltaálható bennünk a vallásos, a szép, a jó, a kellemes az erkölcsiönsen mulattatással, s így nemcsak a művelteknek, de a falusi polgároknak is átadható, mint kedélyerősítő és szórakoztató olvasmány. Munkám folyó évi december hó végén fog megjelenni s 12 — 14 ivre fog terjedni tizenhatod-rét alakban, lehetőleg elegáns kiállításbau. Ara füzve 1 frt; díszkötésben 2 frt. Mint hogy a mű tetemes pénzkidrást vesz igénybe, tisztelettel kérem munkám nagyérdemű pártolóit, ugymint az irodalom barátait, hogy megrendeléseiket levelező lapon, esetleg az előfizetési pénzeket utalványon, legkésőbb november hó végére méltóztatassanak nevemre beküldeni, hogy a nyomtatandó példányok mennyisége felől előre tájékozhasam magamat. Kelt Tüskevárton (Veszprémmegye) 1895. november 1-én. *Nemes Antal*, káplán.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Körlevél.** Fini hódolattal vettük kegyelmes püspök Atyánk VI. számú körlevelét, melyben több rendbeli miniszteri átirat, néhány egyházi tárgyú könyv és vallásos irányú folyóirat ajánlása s egyházmegyénk elhalt két tagjának emlékezőse foglaltatik. A magas közleményeknek különösen két pontjára hívjuk fel a figyelmet t. i. 4061—1895 és 4193—1895 számokra, melyek a mai zilravaros viszonyok közt kiváló figyelemre méltó intézkedéseket foglalnak magukban.

— **Státusgyűlés.** Mint már jeleztük f. hó 14 én rendkívüli státusgyűlés lesz, melynek egyedüli tárgya az Eszterházi István gróf alsóbajomi, tatárlaki, olágharácsonfalvi és völzei birtokainak végleges megvásárlása. A gyűlés lefolyásáról jövő számunkban részletes tudósítást fogunk közölni.

— **A néppárt hivatalos lapja.** Az immár nagy tért bódított, országsszerte elterjedt néppárt vezetősége elérkezettnek látta az időt egy országos pártlap megindítására. Az új lap, mint a párt hivatalos közlönye „Alkotmány“ cz. alatt korácseny ünnepeén, decz. 25-én indul meg. Előfizetési ára 10 frt lesz. Szerkesztősége és kiadóhivatala: Budapest, VIII. Baross-utca 59. sz., a hova a lapot illető levelek és pénzek küldendők. Az előfizetési felhívás Zichy Nándor és Esterházy M. Mórícz grófkól aláírásával jelent meg.

Szerkesztői hízenet.

Pr. S. Nszében. A 10. 11-ik gyűlés meghívója későn érkezvén, nem közölhetők.

Csikó Lapok. Ismertetését csak akkor közölhetők, ha a könyvet is beküldenek. A cserevizonyt ohajtjuk, s mai számunkkal meg is kezdjük.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: **Pál Antal**.
Szerkesztőtársak: **Bálinth György, Péter János dr., Vass Albert, Zlamál Agoston.**

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárt.